

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA TASVIRIY SAN'AT ORQALI GO'ZALLIKNI ANGLASH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH

Ismatova Mashhura Olimjon qizi

Navoiy Davlat Universiteti

70110501 – Tasviriy san'at magistratura ta'lim yo'nalishi

1-bosqich magistranti

ANNOTATSIYA: Maqolada boshlang'ich ta'lim bosqichida bolalarda tasviriy san'at orqali go'zallikni anglash ko'nikmalarini rivojlantirish masalalari tahlil qilinadi. Tadqiqotda bolalarning estetik idrokini shakllantirish, rang, shakl va kompozitsiyani idrok etish orqali badiiy tafakkurini kengaytirish usullari ko'rsatib berilgan. Maqolada rasm, kollaj, loy va boshqa tasviriy faoliyatlar orqali bolalarning go'zallikni anglash, vizual estetik sezgirlik va ijodiy tafakkurini rivojlantirishga oid samarali pedagogik yondashuvlar yoritilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, tasviriy san'at mashg'ulotlari boshlang'ich ta'lim bosqichida bolalarning estetik idrokini oshirish, badiiy didini shakllantirish va ijodiy qobiliyatini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi.

KALIT SO'ZLAR: Boshlang'ich ta'lim, tasviriy san'at, go'zallikni anglash, estetik idrok, badiiy did, ijodiy tafakkur, vizual ko'nikmalar, rang, shakl, kompozitsiya, pedagogik metodlar.

Boshlang'ich ta'lim bosqichida bolalarda go'zallikni anglash ko'nikmalarini rivojlantirish ularning estetik idrokini, ijodiy tafakkurini va badiiy didini shakllantirishning muhim yo'nalishlaridan biridir. Go'zallikni anglash ko'nikmalari bolalarga rang, shakl, kompozitsiya va badiiy uyg'unlikni idrok etish, vizual tafakkur va ijodiy qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantirish imkonini beradi.

Tasviriy san'at mashg'ulotlari bolalarda ranglar va shakllarni uyg'unlashtirish, muvozanat va nisbatni idrok etish, badiiy ifodani yaratish ko'nikmalarini shakllantiradi. Rasm chizish, kollaj yaratish, loy bilan ishlash va boshqa amaliy mashg'ulotlar bolalarning vizual tafakkurini kengaytiradi va estetik sezgirligini rivojlantiradi.

Pedagogik jarayonda individual yondashuv va rag'batlantirish mexanizmlari bolalarning ijodiy faolligini oshiradi, ularni yangi badiiy g'oyalarni sinashga va o'z ijodini ifodalashga undaydi. Shu bilan birga, integratsiyalashgan mashg'ulotlar va

interfaol metodlar bolalarning ko'p qirrali idrokini rivojlantiradi va mashg'ulotlarni qiziqarli qiladi.

San'at asarlari bilan ishlash, shu jumladan milliy va xalq amaliy san'ati elementlarini o'rganish bolalarning estetik idrokini kengaytiradi, badiiy didini shakllantiradi va ijodiy tafakkurini rivojlantiradi. Shu bois, tasviriy san'at mashg'ulotlari orqali go'zallikni anglash ko'nikmalarini rivojlantirish boshlang'ich ta'lim bosqichida bolalarning estetik va badiiy kompetensiyalarini mustahkamlashning samarali vositasidir.

Boshlang'ich ta'lim bosqichida bolalarda go'zallikni anglash ko'nikmalarini rivojlantirish ularning estetik idrokini va ijodiy tafakkurini shakllantirishning muhim yo'nalishlaridan biridir. Tasviriy san'at mashg'ulotlari orqali bolalar rang, shakl, kompozitsiya va badiiy uyg'unlikni anglashni o'rganadi, bu esa ularning badiiy didini rivojlantiradi va vizual tafakkurini kengaytiradi. Rasm, kollaj, loy bilan ishlash va boshqa tasviriy faoliyatlar bolalarning ijodiy qarorlar qabul qilish qobiliyatini oshiradi, shuningdek, turli sezgi kanallarini uyg'unlashtiradi.

Rasm chizish mashg'ulotlari bolalarga ranglarni uyg'unlashtirish, shakllarni moslashtirish va kompozitsion tartibni yaratish qobiliyatini beradi. Shu jarayonda bolalar turli badiiy yechimlarni sinab ko'radi, yangi obrazlar yaratadi va o'z ijodiy qarashlarini shakllantiradi. Kollaj ishlari esa bolalarga obyektlarni bir-biriga joylashtirish orqali muvozanat va estetik uyg'unlikni idrok etishni o'rgatadi. Loy bilan ishlash mashqlari esa qo'l motorikasi bilan birga vizual-makonaviy tafakkurini rivojlantiradi va ijodiy qarorlar qabul qilishga yordam beradi.

Pedagogik jarayonda individual yondashuv bolalarning ijodiy faolligini rag'batlantiradi. Har bir bola turli rivojlanish xususiyatlariga ega bo'lib, pedagog mashg'ulotlarni bolalarning qobiliyat va qiziqishlariga moslashtirishi lozim. Rag'batlantiruvchi va qo'llab-quvvatlovchi metodlar bolalarning ijodiy faolligini oshiradi, ularni yangi badiiy g'oyalarni sinashga va o'z ijodini ifodalashga undaydi. Shu bilan birga, interfaol mashg'ulotlar bolalarning diqqatini, xotirasini va vizual idrokini kuchaytiradi, badiiy tafakkurini kengaytiradi.

San'at asarlari bilan ishlash boshlang'ich ta'lim bosqichida kompetensiyalarni shakllantirishning samarali vositasidir. Rasmlar, haykallar, amaliy va xalq san'ati namunalarini o'rganish bolalarga rang, shakl, muvozanat va kompozitsion uyg'unlikni

anglash imkonini beradi. Shu orqali bolalar estetik sezgirlikni rivojlantiradi, badiiy didini shakllantiradi va ijodiy qarorlar qabul qilish qobiliyatini mustahkamlaydi.

Integratsiyalashgan mashg'ulotlar bolalarning ko'p qirrali idrokini rivojlantiradi. Masalan, rasm chizish mashg'ulotini musiqa, hikoya yoki harakat bilan birlashtirish bolalarga rang, shakl va obyektlarning uyg'unligini turli sezgi kanallari orqali anglash imkonini beradi. Shu bilan birga, bolalar o'z ijodiy qarashlarini ifodalaydi va badiiy tafakkurini kengaytiradi.

Zamonaviy pedagogik tajribalar shuni ko'rsatadiki, raqamli vositalardan foydalanish estetik idrok va tasviriy san'at kompetensiyalarini rivojlantirish jarayonini samarali qiladi. Interaktiv dasturlar, grafik ilovalar va raqamli rassomlik platformalari bolalarga ranglarni aralashtirish, shakllarni joylashtirish va kompozitsiyalar yaratish imkonini beradi. Shu orqali mashg'ulotlar qiziqarli, interaktiv va ijodiy bo'ladi, bolalarning estetik sezgirligi va badiiy tafakkuri sezilarli darajada rivojlantiriladi.

Milliy va xalq amaliy san'ati elementlarini o'rganish bolalarning tasviriy san'at kompetensiyalarini yanada boyitadi. Milliy naqshlar va amaliy san'at namunalarini tahlil qilish bolalarga simmetriya, nisbat va rang uyg'unligini anglash imkonini beradi, badiiy qarashlarini kengaytiradi va milliy estetik qadriyatlarni idrok etish hissini shakllantiradi.

Pedagoglar mashg'ulotlarda bolalarga san'at asarlarining badiiy elementlarini ajratib ko'rsatish, rang va shakl uyg'unligini aniqlash, ijodiy qaror qabul qilishni o'rgatish va individual yondashuvni ta'minlashlari zarur. Shu orqali bolalar estetik sezgirlikni rivojlantiradi, badiiy didini mustahkamlaydi va ijodiy tafakkurini kengaytiradi.

Rivojlantiruvchi ta'lim texnologiyalari yordamida tasviriy san'at mashg'ulotlarini tashkil etish bolalarning estetik idrokini, badiiy didini va ijodiy tafakkurini rivojlantirishda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Pedagoglar mashg'ulotlarni individual xususiyatlarga moslashtirishi, interaktiv metodlarni qo'llashi va ijodiy erkinlikni ta'minlashi zarur.

Boshlang'ich ta'lim bosqichida tasviriy san'at mashg'ulotlari bolalarda go'zallikni anglash ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Mashg'ulotlar orqali bolalar rang, shakl, kompozitsiya va badiiy uyg'unlikni anglashni o'rganadi, estetik sezgirlik va ijodiy tafakkurini mustahkamlaydi. Rasm, kollaj, loy va

boshqa tasviriylar faoliyatlar bolalarning badiiy didini shakllantiradi, tafakkurini tizimli qiladi va ijodiy qaror qabul qilish qobiliyatini oshiradi.

Integratsiyalashgan mashg'ulotlar va interfaol metodlar bolalarning ijodiy faolligini rag'batlantiradi, turli sezgi kanallarini uyg'unlashtiradi va mashg'ulotlarni qiziqarli qiladi. Pedagog tomonidan individual yondashuv, rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash mexanizmlari bolalarning go'zallikni anglash ko'nikmalarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Zamonaviy raqamli vositalar va milliy amaliy san'at elementlaridan foydalanish bolalarning vizual tafakkurini kengaytiradi, badiiy qarashlarini rivojlantiradi va estetik didini mustahkamlaydi. Shu sababli tasviriylar san'at mashg'ulotlari orqali go'zallikni anglash ko'nikmalarini rivojlantirish boshlang'ich ta'lim bosqichida bolalarning estetik va badiiy kompetensiyalarini mustahkamlashning samarali vositasidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Shavdirov S. A. Podgotovka budushchikh uchiteley k issledovatel'skoy deyatelnosti // Pedagogicheskoe obrazovanie i nauka. – 2017. – № 2. – S. 109-110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // Eastern European Scientific Journal. – 2017. – № 1. – S. 131-134.
3. Shavdirov S. Tasviriylar san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter Education & Global Study. – 2024. – № 1. – S. 8-14.
4. Sodiqova Sh. Maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik tarbiya metodikasi. – Toshkent, 2021.
5. Qayumova O'. Maktabgacha ta'limda tasviriylar san'at mashg'ulotlari. – Toshkent, 2020.
6. Jo'rayev N. Tasviriylar san'at asoslari. – Toshkent, 2018.
7. Mirzaahmedov M. Bolalar ijodkorligini rivojlantirish metodlari. – Toshkent, 2017.
8. To'laganov E. Estetik tarbiya nazariyasi. – Toshkent, 2020.
9. Mahmudova M. Estetik tarbiya va tasviriylar san'at. – Toshkent, 2022.
10. Hasanov O. O'quvchilarda tasviriylar idrokni shakllantirish. – Toshkent, 2023.
11. Rahimova S. San'at orqali estetik idrokni shakllantirish. – Toshkent, 2022.